

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

15. března 2011 *

Ve věci C-29/10,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě Prvního protokolu ze dne 19. prosince 1988 o výkladu Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy Soudním dvorem Evropských společenství, podaná rozhodnutím cour d'appel de Luxembourg (Lucembursko) ze dne 13. ledna 2010, došlým Soudnímu dvoru dne 18. ledna 2010, v řízení

Heiko Koelzsch

proti

Lucemburskému velkovévodství,

* Jednací jazyk: francouzština.

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts a J.-C. Bonichot, předsedové senátů, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lohmus, P. Lindh, a C. Toader (zpravodajka), soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: R. Šereš, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 26. října 2010,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za H. Koelzsche P. Goergenem, avocat,
- za Lucemburské velkovévodství G. Neuem a A. Correm, avocats,
- za řeckou vládu T. Papadopoulou a K. Georgiadisem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi A.-M. Rouchaud-Joët a M. Wilderspinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 16. prosince 2010,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 2 písm. a) Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřené k podpisu v Římě dne 19. června 1980 (Úř. věst. 1980, L 266, s. 1, dále jen „Římská úmluva“), který se týká individuálních pracovních smluv.
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení o žalobě na náhradu škody podané H. Kozelschem proti Lucemburskému velkovévodství a je založena na údajném porušení uvedeného ustanovení Římské úmluvy soudními orgány tohoto státu. Tyto soudní orgány měly rozhodnout o žalobě na náhradu škody podané žalobcem v původním řízení proti společnosti činné v mezinárodní dopravě Ove Ostergaard Luxembourg SA, dříve Gasa Spedition Luxembourg (dále jen „Gasa“), se sídlem v Lucemburku, se kterou uzavřel pracovní smlouvu.

Právní rámec

Pravidla o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a soudní příslušnosti v občanských a obchodních věcech

Římská úmluva [poznámka překladatele: níže uvedená citace převzata z konsolidovaného znění Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Úř. věst. 2005, C 334, s. 1), jež se liší od znění uvedené úmluvy vyhlášeného ve Sbírce mezinárodních smluv České republiky pod č. 64/2006]

- 3 Článek 3 odst. 1 Římské úmluvy stanoví:

„Smlouva se řídí právem, které si strany zvolí. Volba musí být vyjádřena výslovně nebo vyplývat s dostatečnou jistotou z ustanovení smlouvy nebo okolností případu. Svou volbou mohou strany zvolit právo rozhodné pro celou smlouvu, nebo pouze pro její část.“

- 4 Článek 6 Římské úmluvy nadepsaný „Individuální pracovní smlouvy“ stanoví:

„1. Bez ohledu na článek 3 nesmí být zaměstnanec v případě pracovních smluv v důsledku volby rozhodného práva stranami zbaven ochrany, kterou mu poskytují kogentní ustanovení práva, které by bylo použito podle odstavce 2 v případě neexistence volby rozhodného práva.“

2. Bez ohledu na článek 4 se pracovní smlouva v případě neexistence volby rozhodného práva podle článku 3 řídí

- a) právem země, v níž zaměstnanec při plnění smlouvy obvykle vykonává svoji práci, i když je dočasně zaměstnán v jiné zemi, nebo
- b) právem země, v níž se nachází provozovna, u které je zaměstnán, nevykonává-li zaměstnanec obvykle svou práci v jediné zemi;

vyplývá-li však z okolností, že pracovní smlouva úzeji souvisí s jinou zemí, použije se na smlouvu právo této země.“

- 5 První protokol o výkladu Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřený k podpisu v Římě dne 19. června 1980, Soudním dvorem Evropských společenství (Úř. věst. 1998, C 27, s. 47; dále jen „První protokol o výkladu Římské úmluvy“) ve svém článku 2 stanoví:

„Kterýkoli z níže uvedených soudů může požádat Soudní dvůr o rozhodnutí o předběžné otázce, která vyvstane při projednávání věci před tímto soudem a která se týká výkladu ustanovení aktů uvedených v článku 1, považuje-li tento soud rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení svého rozsudku:

[...]

b) soudy smluvních států, rozhodují-li jako soudy odvolací.“

Nařízení (ES) č. 593/2008

6 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) (Úř. věst. L 177, s. 6) nahradilo Římskou úmluvu. Toto nařízení se použije na smlouvy uzavřené ode dne 17. prosince 2009.

7 Článek 8 nařízení č. 593/2008 nadepsaný „Individuální pracovní smlouvy“ stanoví:

„1. Individuální pracovní smlouva se řídí právem zvoleným stranami v souladu s článkem 3. Tato volba však nesmí zaměstnance zbavit ochrany, kterou mu poskytují ustanovení, od nichž se nelze smluvně odchýlit podle práva, které by v případě neexistence volby bylo použito na základě odstavců 2, 3 a 4 tohoto článku.

2. V míře, ve které nebylo právo rozhodné pro individuální pracovní smlouvu zvoleno stranami, se smlouva řídí právem země, v níž, případně z níž, zaměstnanec při plnění smlouvy obvykle vykonává svoji práci. Za změnu země obvyklého výkonu práce se nepovažuje, když zaměstnanec dočasně vykonává svou práci v jiné zemi.

3. Nelze-li rozhodné právo na základě odstavce 2 určit, řídí se smlouva právem země, v níž se nachází provozovna, která zaměstnance zaměstnala.

4. Vyplývá-li z celkových okolností, že je smlouva úžeji spojena s jinou zemí, než je země uvedená v odstavcích 2 nebo 3, použije se právo této jiné země.“

Bruselská úmluva

- 8 Bruselská úmluva ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (*neoficiální překlad*) (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32), ve znění Úmluvy ze dne 29. listopadu 1996 o přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království (Úř. věst. 1997, C 15, s. 1, dále jen „Bruselská úmluva“) ve svém článku 5 stanoví:

„Osoba, která má bydliště na území některého smluvního státu, může být v jiném smluvním státě žalována,

- 1) pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn; pokud individuální pracovní smlouva nebo nároky z individuální pracovní smlouvy tvoří předmět řízení u soudu místa, kde zaměstnanec obvykle vykonává svou práci; nevykonává-li zaměstnanec svou práci obvykle v jednom a téže státě, může tak zaměstnavatel být žalován také u soudu místa, ve kterém se nachází resp. nacházela provozovna, která pracovníka zaměstnala.

[...]“

Nařízení (ES) č. 44/2001

- 9 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, s. 1; Zvl. vyd. L 269, s. 14) nahradilo Bruselskou úmluvu.

- 10 Článek 19 nařízení č. 44/2001 stanoví:

„Zaměstnavatel, který má bydliště na území některého členského státu, může být žalován

1) u soudů členského státu, v němž má bydliště, nebo

2) v jiném členském státě:

a) u soudu místa, kde zaměstnanec obvykle vykonává svou práci, nebo u soudu místa, kde svou práci obvykle vykonával naposledy, nebo

b) jestliže zaměstnanec obvykle nevykonává nebo nevykonával svou práci v jediné zemi, u soudu místa, kde se nachází nebo nacházela provozovna, která zaměstnance přijala do zaměstnání“

Vnitrostátní právní předpisy

- ¹¹ Lucemburský zákon ze dne 18. května 1979 o reformě rad zaměstnanců (loi portant réforme des délégations du personnel) (*Mémorial A* 1979, s. 948) ve svém čl. 34 odst. 1 stanoví:

„V případě řádných členů jednotlivých rad zaměstnanců a jejich náhradníků nelze po dobu výkonu jejich funkce ukončit pracovní poměr výpovědí ze strany zaměstnavatele; výpověď oznámená zaměstnavatelem členovi rady zaměstnanců se považuje za absolutně neplatnou.“

- ¹² Německý zákon na ochranu před ukončením pracovního poměru výpovědí (*Kündigungsschutzgesetz*) ve svém čl. 15 odst. 1 stanoví:

„Ukončení pracovního poměru s členem rady zaměstnanců [...] výpovědí je nepřípustné, ledaže existují okolnosti, které zaměstnavatele opravňují k výpovědi ze závažného důvodu bez dodržení výpovědní doby a bez získání nezbytného souhlasu podle § 103 Betriebsverfassungsgesetz (zákon o organizaci pracovních vztahů v podniku) nebo jeho nahrazení soudním rozhodnutím. Po uplynutí doby výkonu funkce je ukončení pracovního poměru s členem rady zaměstnanců [...] výpovědí nepřípustné, ledaže jsou dány skutečnosti, které zaměstnavatele opravňují k výpovědi ze závažného důvodu bez dodržení výpovědní doby; to neplatí v případě, že zánik členství je založen na soudním rozhodnutí.“

Po ukončení doby výkonu funkce je ukončení pracovního poměru výpovědí ze strany zaměstnavatele nepřípustné po dobu jednoho roku.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- ¹³ Pracovní smlouvou podepsanou v Lucemburku dne 16. října 1998 byl H. Koelzsch, řidič nákladních vozidel s bydlištěm v Osnabrückeru (Německo), zaměstnán společností Gasa jako řidič v mezinárodní dopravě. Tato smlouva obsahuje doložku, která odkazuje na lucemburský zákon ze dne 24. května 1989 o pracovní smlouvě (*loi luxembourgeoise du 24 mai 1989 sur le contrat de travail*) (*Mémorial A* 1989, č. 35, s. 612), jakož i doložku, která stanoví výlučnou příslušnost soudů tohoto státu.
- ¹⁴ Společnost Gasa je dceřinou společností Gasa Odense Blomster Amba, společnosti založené podle dánského práva. Předmětem její činnosti je přeprava květin a jiných rostlin z Odense (Dánsko) na různá místa určení převážně v Německu, ale i v jiných evropských zemích, a to prostřednictvím nákladních vozidel, která mají stanoviště v Německu, zejména v Kasselu, Neukirchenu/Vluynu a Osnabrückeru. V tomto posledně uvedeném členském státě nemá společnost Gasa sídlo ani kancelářské prostory. Nákladní vozidla jsou registrována v Lucembursku a řidiči se účastní lucemburského sociálního pojištění.
- ¹⁵ Po oznámení restrukturalizace společnosti Gasa a omezení využívání dopravních prostředků z Německa, ustanovili zaměstnanci této společnosti dne 13. ledna 2001 v tomto členském státě radu zaměstnanců („Betriebsrat“), jejímž náhradním členem byl dne 5. března 2001 zvolen H. Koelzsch.
- ¹⁶ Dopisem ze dne 13. března 2001 ředitel společnosti Gasa vypověděl s účinností k 15. květnu 2001 pracovní smlouvu uzavřenou s H. Koelzschem.

Žaloba na neplatnost výpovědi a žaloba na náhradu škody proti společnosti Gasa

- 17 Žalobce nejprve napadl výpověď v Německu u Arbeitsgericht v Osnabrücku (pracovní soud), který se rozsudkem ze dne 4. července 2001 prohlásil za nepřislušný *ratione loci*. Pan H. Koelzsch poté podal proti tomuto rozsudku odvolání u Landesarbeitsgericht Osnabrück (zemský pracovní soud v Osnabrücku). Odvolání však bylo zamítnuto.
- 18 Následně H. Koelzsch žalobou ze dne 24. července 2002 zažaloval společnost Ove Ostergaard Luxembourg SA, právního nástupce společnosti Gasa, u tribunal du travail de Luxembourg s cílem získat od ní náhradu škody za protiprávní výpověď, jakož i odstupné a dlužnou mzdu. Pan H. Koelzsch tvrdil, že bez ohledu na volbu lucemburského práva jako *lex contractus*, se na spor uplatní kogentní ustanovení německého práva, která chrání členy rady zaměstnanců (dále jen „Betriebsrat“) ve smyslu čl. 6 odst. 1 Římské úmluvy, neboť právě německé právo je právem, kterým se řídí smlouva v případě neexistence volby práva stranami. Výpověď, kterou dostal, je tedy podle něj protiprávní, neboť § 15 německého zákona o ochraně před ukončením pracovního poměru výpovědi zakazuje ukončení pracovního poměru s členy uvedené „Betriebsrat“ výpovědí a podle judikatury Bundesarbeitsgericht (spolkový pracovní soud) se tento zákaz vztahuje i na její náhradní členy.
- 19 Bundesarbeitsgericht měl ve svém rozsudku ze dne 4. března 2004 za to, že spor se řídí pouze lucemburským právem, a v důsledku toho uplatnil zejména zákon ze dne 18. května 1979 o reformě rad zaměstnanců.
- 20 Tento rozsudek byl meritorně potvrzen rozsudkem cour d'appel de Luxembourg (odvolací soud v Lucembursku) ze dne 26. května 2005 a tento soud ostatně považoval návrh H. Koezsche, kterým se posledně uvedený domáhal, aby se na všechny jeho nároky uplatnilo uvedené německé právo, za nový, a tedy nepřijatelný návrh. Cour de

cassation de Luxembourg (kasační soud Lucemburska) rozsudkem ze dne 15. června 2006 rovněž zamítl dovolání proti tomuto rozhodnutí.

Žaloba na náhradu škody podaná proti státu z důvodu porušení Římské úmluvy soudními orgány

- ²¹ Vzhledem k tomu, že toto první řízení u lucemburských soudů bylo s konečnou platností skončeno, podal H. Koelzsch dne 1. března 2007 žalobu na náhradu škody proti Lucemburskému velkovévodství na základě čl. 1 prvního pododstavce zákona ze dne 1. září 1988 o odpovědnosti státu a veřejně-právních korporacích (loi du 1er septembre 1988 relative à la responsabilité civile de l'Etat et des collectivités publiques) (*Mémorial A* 1988, č. 51, s. 1000), přičemž argumentoval nesprávným fungováním soudnictví tohoto státu.
- ²² Heiko Koelzsch především tvrdil, že čl. 6 odst. 1 a 2 Římské úmluvy byl porušen tím, že uvedená soudní rozhodnutí prohlašují, že se na jeho pracovní smlouvu nepoužijí kogentní ustanovení německého práva na ochranu před výpovědí, a tím, že těmito rozhodnutími byl zamítnut jeho návrh na předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru, aby s ohledem na okolnosti projednávané věci objasnil hraniční určovatel místa obvyklého výkonu práce.
- ²³ Tribunal d'arrondissement de Luxembourg (obvodní soud v Lucemburku) prohlásil žalobu za přípustnou, avšak neopodstatněnou. Co se týče zvláště otázky určení rozhodného práva, tento soud uvedl, že soudy, kterým byl spor vedený mezi H. Koelzschem a jeho zaměstnavatelem předložen, měly správně za to, že strany pracovní smlouvy označily lucemburské právo za právo rozhodné, takže nebylo nutné čl. 6

odst. 2 Římské úmluvy zohlednit. Kromě toho uvedl, že orgány zastupující zaměstnance se řídí kogentními ustanoveními země sídla zaměstnavatele.

- ²⁴ Dne 17. června 2008 podal H. Koelzsch u předkládajícího soudu proti tomuto rozsudku odvolání.
- ²⁵ Cour d'appel de Luxembourg má za to, že kritika odvolatele ohledně výkladu čl. 6 odst. 1 Římské úmluvy lucemburskými soudy se nejeví jako zcela neopodstatněná, neboť uvedené soudy neurčily rozhodné právo při neexistenci volby práva stranami na základě tohoto ustanovení.
- ²⁶ Cour d'appel de Luxembourg uvádí, že pokud je nutné lucemburské právo považovat za právo rozhodné pro smlouvu v případě neexistence volby práva stranami, není nutné srovnávat toto právo s ustanoveními německého zákona, kterého se dovolává žalobce, k tomu, aby bylo určeno, které právo je pro zaměstnance nejpříznivější ve smyslu čl. 6 odst. 1 Římské úmluvy. Naopak, pokud má být posledně uvedené právo považováno za rozhodné právo v případě neexistence volby práva stranami, nesmí podle cour d'appel de Luxembourg kogentní povaha pravidel stanovených lucemburským právem v oblasti propouštění bránit použití německých právních předpisů o zvláštní ochraně členů rad zaměstnanců před ukončením pracovního poměru výpovědí
- ²⁷ Podle předkládajícího soudu hraniční určovatele stanovené v čl. 6 odst. 2 Římské úmluvy, zejména určovatel země obvyklého výkonu práce, v tomto ohledu neumožňují, na rozdíl od řešení přijatého tribunal d'arrondissement de Luxembourg v jeho rozsudku, vyloučit bez dalšího německé právo jakožto *lex contractus*.

- 28 Předkládající soud má za to, že je nutné v zájmu soudržnosti vykládat pojem „země, v níž zaměstnanec obvykle vykonává svoji práci“ obsažený v čl. 6 odst. 2 písm. a) Římské úmluvy ve světle pojmu stanoveného v čl. 5 odst. 1 Bruselské úmluvy a s přihlédnutím k formulaci použité v článku 19 nařízení č. 44/2001, jakož i v článku 8 nařízení č. 593/2008, který odkazuje nejen na zemi výkonu práce, ale rovněž na zemi, z níž zaměstnanec vykonává svou činnost.
- 29 S ohledem na tyto úvahy se cour d'appel de Luxembourg rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být kolizní norma definovaná v [...] čl. 6 odst. 2 písm. a) [Římské úmluvy], podle které se pracovní smlouva řídí právem země, v níž zaměstnanec při plnění smlouvy obvykle vykonává svoji práci, vykládána v tom smyslu, že v případě, že by zaměstnanec vykonával pracovní činnost ve více zemích, ale pravidelně by se vracel do jedné z nich, musela by být tato země považována za zemi, v níž zaměstnanec obvykle vykonává svoji práci?“

K předběžné otázce

- 30 Vzhledem k tomu, že otázka byla předložena odvolacím soudem, má Soudní dvůr pravomoc rozhodnout o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě Prvního protokolu o výkladu Římské úmluvy, který vstoupil v platnost dne 1. srpna 2004.

- 31 Pro účely odpovědi na položenou otázku je třeba provést výklad pravidla stanoveného v čl. 6 odst. 2 písm. a) Římské úmluvy, a zejména hraničního určovatele země, v níž zaměstnanec „obvykle vykonává svoji práci“.
- 32 V tomto ohledu je třeba uvést, jak správně zdůraznila Evropská komise, že tento určovatel musí být vykládán autonomně v tom smyslu, že obsah a působnost tohoto odkazujícího pravidla nelze určit na základě práva státu, jehož soud má ve věci rozhodnout, ale musí být určeny na základě jednotných a autonomních kritérií, aby byla zajištěna plná účinnost Římské úmluvy s ohledem na cíle, které sleduje (viz obdobně rozsudek ze dne 13. července 1993, *Mulox IBC*, C-125/92, *Recueil*, s. I-4075, body 10 a 16).
- 33 Kromě toho takový výklad nesmí opominout zohlednit výklad týkající se určovatelů stanovených v čl. 5 bodu 1 Bruselské úmluvy, neboť tyto vymezují pravidla pro určení soudní příslušnosti pro stejné oblasti a utváří podobné pojmy. Z preambule Římské úmluvy vyplývá, že úmluva byla uzavřena s cílem pokračovat v práci na sjednocení práva v oblasti mezinárodního práva soukromého, která již byla zahájena přijetím Bruselské úmluvy (viz rozsudek ze dne 6. října 2009, *ICF*, C-133/08, *Sb. rozh. s. I-9687*, bod 22).
- 34 Pokud jde o obsah článku 6 Římské úmluvy, je třeba připomenout, že stanoví zvláštní kolizní pravidla týkající se individuálních pracovních smluv. Tato pravidla se liší od obecných pravidel stanovených v článcích 3 a 4 této úmluvy, jež se týkají svobodné volby rozhodného práva a hraničních určovatelů pro jeho určení v případě neexistence takové volby práva.

- 35 Článek 6 odst. 1 uvedené úmluvy omezuje svobodnou volbu rozhodného práva. Stanoví, že smluvní strany nemohou prostřednictvím dohody vyloučit použití kogentních ustanovení práva, kterými by se smlouva řídila v případě neexistence takové volby práva.
- 36 Článek 6 odst. 2 téže úmluvy stanoví zvláštní hraniční určovatele, kterými je buď hraniční určovatel země, v níž zaměstnanec „obvykle vykonává svoji práci“ [písm. a)], nebo v případě neexistence takového místa, hraniční určovatel místa, kde se nachází „provozovna, u které je zaměstnán“ [písm. b)]. Kromě toho tento odstavec stanoví, že tyto dva hraniční určovatele se nepoužijí, pokud ze všech okolností vyplývá, že pracovní smlouva úžeji souvisí s jinou zemí. V takovém případě se na smlouvu použije právo této jiné země.
- 37 Podstatou předběžné otázky cour d'appel de Luxembourg je, který z prvních dvou určovatelů se použije na pracovní smlouvu dotčenou ve sporu v původním řízení.
- 38 Podle Lucemburského velkovévodství ze znění článku 6 Římské úmluvy vyplývá, že případ uváděný v předběžné otázce, který se týká výkonu práce v odvětví dopravy, je případem, na který se vztahuje určovatel stanovený v čl. 6 odst. 2 písm. b). Připustěním použití hraničního určovatele stanoveného v uvedeném čl. 6 odst. 2 písm. a) na takovouto smlouvu, by ustanovení uvedené odst. 2 písm. b), které se právě vztahuje na případ, ve kterém zaměstnanec obvykle nevykonává svoji práci v jediné zemi, ztratilo svůj smysl.
- 39 Naproti tomu žalobce v původním řízení, řecká vláda a Komise zastávají názor, že z judikatury Soudního dvora týkající se čl. 5 bodu 1 Bruselské úmluvy vyplývá, že

systematický výklad hraničního určovatele místa, kde zaměstnanec „obvykle vykonává svoji práci“ vede k tomu, že toto pravidlo lze použít rovněž v případech, kdy je práce vykonávána v několika členských státech. Uvádějí zejména, že pro účely konkrétního určení tohoto místa Soudní dvůr odkazuje na místo, ze kterého zaměstnanec v zásadě plní své povinnosti vůči svému zaměstnavateli (výše uvedený rozsudek Mulox IBC, body 21 až 23) nebo místo, které je skutečným střediskem jeho pracovní činnosti (rozsudek ze dne 9. ledna 1997, Rutten, C-383/95, Recueil, s. I-57, bod 23) nebo v případě neexistence kancelářských prostor místo, kde zaměstnanec vykonává podstatnou část své práce (rozsudek ze dne 27. února 2002, Weber, C-37/00, Recueil, s. I-2013, bod 42).

⁴⁰ V tomto ohledu z Giulianovy a Lagardovy zprávy o Úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Úř. věst. 1980, C 282, s. 1) vyplývá, že její článek 6 byl koncipován za účelem „zavedení vhodnější právní úpravy v oblastech, ve kterých se zájmy jedné ze smluvních stran liší od zájmů druhé smluvní strany, a tedy zajištění straně, kterou je nutné ze socio-ekonomického hlediska považovat ve smluvním vztahu za slabší, přiměřenou ochranu“. (*neoficiální překlad*)

⁴¹ Soudní dvůr vycházel z těchto zásad rovněž při výkladu pravidel příslušnosti týkajících se těchto smluv, která jsou stanovena Bruselskou úmluvou. Soudní dvůr rozhodl, že v případě, kdy zaměstnanec, jako ve věci v původním řízení, vykonává svou pracovní činnost ve více než jednom smluvním státě, je nutné zohlednit potřebu zajistit zaměstnanci jakožto slabší smluvní straně přiměřenou ochranu (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Rutten, bod 22, a rozsudek ze dne 10. dubna 2003, Pugliese, C-437/00, Recueil, s. I-3573, bod 18).

⁴² Z toho vyplývá, že pokud je cílem článku 6 Římské úmluvy zajištění přiměřené ochrany zaměstnance, je třeba toto ustanovení vykládat tak, že zaručuje použití práva státu,

v němž vykonává svou pracovní činnost, spíše než práva státu sídla zaměstnavatele. Zaměstnanec vykonává svou hospodářskou a sociální funkci v tomto prvním státě, a jak zdůraznila generální advokátka v bodu 50 svého stanoviska, jeho pracovní činnost je ovlivněna profesním a politickým prostředím tohoto státu. Je tedy nutné zabezpečit dodržování pravidel ochrany práce stanovených právem této země v co možná nejširší míře.

⁴³ Vzhledem k cíli sledovanému článkem 6 Římské úmluvy je tak třeba konstatovat, že hraniční určovatel země, v níž zaměstnanec „obvykle vykonává svoji práci“, upravený v jeho odst. 2 písm. a), musí být vykládán široce, zatímco hraniční určovatel sídla země, v níž se nachází „provozovna, u které je zaměstnán“ upravený v odst. 2 písm. b) téhož článku by se měl použít v případě, že soud, který má ve věci rozhodnout, není schopen určit zemi obvyklého výkonu práce.

⁴⁴ Z výše uvedeného vyplývá, že hraniční určovatel obsažený v čl. 6 odst. 2 písm. a) se má použít rovněž v takovém případě, jako je případ, který je předmětem sporu v původním řízení, ve kterém zaměstnanec vykonává svou činnost ve více než jednom smluvním státě, pokud je soud, který má ve věci rozhodnout, schopen určit stát, se kterým má práce podstatnou vazbu.

⁴⁵ Podle judikatury Soudního dvora citované v bodě 39 tohoto rozsudku, jež zůstává relevantní pro analýzu čl. 6 odst. 2 Římské úmluvy, musí být hraniční určovatel země obvyklého výkonu práce v případě, že je práce vykonávána ve více než jednom členském státě, vykládán široce a musí být chápán tak, že odkazuje na místo, na kterém nebo ze kterého zaměstnanec skutečně vykonává svou pracovní činnost a v případě neexistence střediska činnosti místo, kde zaměstnanec vykonává podstatnou část své činnosti.

- 46 Tento výklad se ostatně shoduje rovněž se zněním nového ustanovení o kolizních normách vztahujících se na individuální pracovní smlouvy, vloženého nařízením č. 593/2008, které není v projednávané věci použitelné *ratione temporis*. Podle článku 8 tohoto nařízení se v míře, ve které nebylo právo rozhodné pro individuální pracovní smlouvu zvoleno stranami, smlouva řídí právem země, v níž, případně z níž, zaměstnanec při plnění smlouvy obvykle vykonává svoji práci. Toto právo se použije také v případě, že zaměstnanec dočasně vykonává svou práci v jiné zemi. Kromě toho, jak naznačuje dvacátý třetí bod odůvodnění tohoto nařízení, musí výklad tohoto ustanovení vycházet ze zásad *favor laboratoris*, neboť slabší strany smlouvy musí být chráněny „kolizními normami, které jsou příznivější“.
- 47 Z výše uvedeného vyplývá, že předkládající soud musí hraniční určovatel stanovený v čl. 6 odst. 2 písm. a) Římské úmluvy pro účely určení toho, zda žalobce v původním řízení obvykle vykonával svoji práci v jednom ze smluvních států a toho, ve kterém z nich tak činil, vykládat široce.
- 48 Za tímto účelem musí předkládající soud s přihlédnutím k povaze práce v takovém odvětví mezinárodní dopravy, jakým je odvětví dotčené ve věci v původním řízení, zohlednit, jak navrhovala generální advokátka v bodech 93 až 96 svého stanoviska, všechny okolnosti, které charakterizují práci žalobce.
- 49 Předkládající soud musí zejména určit, ve kterém státě se nachází místo, ze kterého zaměstnanec uskutečňuje své služební jízdy, dostává příkazy ke svým služebním jízdám a organizuje svoji práci, jakož i místo, kde se nacházejí pracovní nástroje. Musí rovněž ověřit do jakých míst je přeprava převážně uskutečňována, na jakých místech se provádí překládka zboží, jakož i do jakého místa se zaměstnanec po uskutečnění svých služebních jízd vrací.

- 50 Za těchto podmínek je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 6 odst. 2 písm. a) Římské úmluvy musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, kdy zaměstnanec vykonává svou činnost ve více než jednom smluvním státě, je zemí, v níž zaměstnanec při plnění smlouvy obvykle vykonává svoji práci ve smyslu tohoto ustanovení, země, v níž nebo z níž zaměstnanec s přihlédnutím ke všem okolnostem, které charakterizují uvedenou činnost, plní podstatnou část svých povinností vůči svému zaměstnavateli.

K nákladům řízení

- 51 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 6 odst. 2 písm. a) Úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřené k podpisu v Římě dne 19. června 1980 musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, kdy zaměstnanec vykonává svou činnost ve více než jednom smluvním státě, je zemí, v níž zaměstnanec při plnění smlouvy obvykle vykonává svoji práci ve smyslu tohoto ustanovení, země, v níž nebo z níž zaměstnanec s přihlédnutím ke všem okolnostem, které charakterizují uvedenou činnost, plní podstatnou část svých povinností vůči svému zaměstnavateli.

Podpisy.